

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIM VAZIRLIGI
VILOYATI XALQ TA'LIM BOSHQARMASI

-SONLI

MAKTABINING

- “ ” SINF RAHBARI

NING

TARBIYAVIY SOAT
ISH REJASI VA
DARS ISHLANMASI

Tushuntirish xati

Bolalarimizni birovlarining qo'liga berib qo'ymasdan, ularni o'zimiz tarbiyalashimiz lozim.

Shavkat Mirziyoyev

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 6 aprelda "Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida" gi 187-sonli Qarori e'lon qilindi. Shu munosabat bilan tarbiyaviy soatlar mazmunan qayta ko'rib chiqilib, kompetensiyaviy yondashuv asosida amalga oshirilishi belgilandi.

Ma'lumki, sinf rahbari o'z sinfidagi o'quvchilarning bevosita ta'lim-tarbiya jarayoni, ya'ni darslar davomida hamda darsdan keyingi faoliyatini nazorat qilishga mas'ul shaxs hisoblanadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida sinf rahbari faoliyati O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi", O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining ta'lim sohasidagi qarorlari, Xalq ta'limi vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan tegishli me'yoriy hujjatlar va Xalq ta'limi vazirligining 2007 yil 20 yanvardagi 19-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan **"Ta'lim muassasalari sinf rahbari to'g'risida Nizom"** asosida tashkil etiladi.

Mazkur dastur va metodik qo'llanmayuqorida nomlari keltirilgan ta'limga oid huquqiy va me'yoriy hujjatlarga, shuningdek, umumiy o'rta ta'limning uzluksizligi va izchilligiga, zamonaviy metodologiyalarga asoslangan.

Dasturning maqsadi — tarbiyaviy soatlarni mamlakatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari hamda ilm-fan va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan holda tashkil etish, zamon talablariga javob beruvchi, ma'naviy barkamol, faol fuqarolik pozitsiyasiga ega shaxslarni tarbiyalashdan iborat.

Tarbiyaviy soat dasturining vazifalari:

milliy, umuminsoniy va ma'naviy qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalashning samarali shakllari va usullarini joriy etish;

tarbiya jarayoniga pedagogik va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish;

o'quvchilarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda ta'lim, fan va ishlab chiqarishning samarali integratsiyasini ta'minlashdan iborat.

Bugungi kunda axborot oqimining tezligi natijasida hayotimizga ommaviy madaniyatni salbiy ta'sirlari ham sezilmoqda. Bu masalani o'quvchilarning ijtimoiy hayotlari misolida ko'rishimiz mumkin. Ba'zida ota-onalar tomonidan bolalarning beodoblighi, o'z fikrini og'zaki yoki yozma tarzda aniq ifodalay olmasligi, mas'uliyatning yetishmasligi,

atrofidagilar bilan kelisha olmasligi, o'ziga tegishli bo'lgan mablag'larni to'g'ri taqsimlay olmasligi haqidagi fikrlarni eshitib qolamiz. SHuning uchun ham dasturni ishlab chiqishda xaqlaro va milliy tajribaga asoslanilganligini alohida ta'kidlab o'tish joizdir.

“Ta’lim muassasalari sinf rahbari to’g’risida Nizom” ga asosan “Sinf rahbari - Ta’lim muassasasining tarbiyaviy tizimidagi tayanch pedagoglardan biri bo’lib, o’ziga biriktirilgan sinf o’quvchilarining amalda belgilangan ta’lim va tarbiya olishlarini tashkil etadi.” Shu nuqtai nazardan olib qaraganda bugungi kunda ta’lim muassasalari **sinf rahbarlari faoliyatida quyidagilarga o’xshash muammolar ko’zga tashlanmoqda:**

- Ayrim sinf rahbarlari tomonidan o’quvchilarni tarbiyalash jarayonida o’z oldilariga qo’ygan maqsad va vazifalarining to’g’ri tashkil etilmaganligi;
- Tarbiyaviy soatlarning aniq o’quv-mavzu reja asosida tashkil etilmayotganligi;
- Ta’lim-tarbiya va ma’naviy-ma’rifiy sohaga oid qonunlar va qonunosti hujjatlarning ko’pchiligidan o’qituvchi va sinf rahbarlarining yetarli darajada xabardor emasligi;
- Ba’zi sinflardagi muhitning qoniqarli emasligi, ahil va mustahkam jamoaning shakllanmaganligi;
- Ayrim ta’lim muassasalarida davomatning pastligi, muntazam dars qoldiruvchi o’quvchilar mavjudligi;
- Ba’zi sinflardagi o’quvchilarda kundalik daftarlarining mavjud emasligi, borlarining ham sinf rahbari tomonidan nazorat qilinmaganligi;
- Ayrim o’quvchilarning darslarga tayyorgarliksiz, hatto darsliklarsiz ishtirok etishlari;
- O’quvchilar internet va mobil telefon qaramligining jismoniy va ruhiy xatarlari haqida yetarli tushunchalarga ega emasliklari;
- Voyaga yetmaganlar o’rtasida turli zararli oqimlar ta’siriga tushib qolish, jinoyatchilik va huquqbuzarlik holatlarining uchrayotganligi;
- O’quvchi tarbiyasida muhim o’rin tutadigan kompetensiyalarga erishilmaganligi;
- Ba’zi o’qituvchi va tarbiyachilarimizda kasbiy kompetensiyalar yetishmasligi;
- Tarbiyaviy ishlar ta’sirchanligining pastligi;
- Ota-onalar bilan samarali muloqotning yo’lga qo’yilmaganligi;
- Huquqbuzarlik, mobil telefon va internet qaramligi, narkomaniya, tamaki va alkogol mahsulotlarini iste’mol qilishga qarshi kurash hamda oldini olish bo’yicha samarali chora-tadbirlar tizimi ishlab chiqilmaganligi.

Shu o’rinda masalaning muhim bir jihatiga e’tiboringizni qaratmoqchimiz. **Bugungi kunda umumta’lim maktablarida tarbiyaviy soatlar amalda qanday tashkil qilinmoqda?**

- Bugungi kundagi aksariyat hollarda tarbiyaviy soatlar quruq gaplardan iborat bo‘lib, tarbiyaviy soat mavzularidan chetga chiqib ketiladi;
- Qaysidir o‘quvchining xulqi muhokamaga qo‘yiladi;
- O‘quvchilarning fanlarni o‘zlashtirishlari va davomatlari muhokama qilinadi;
- Qandaydir tadbirlarga tayyorgarlik va sinf muammolarini hal etish kabi masalalar xususida so‘z boradi.

Tarbiyaviy soatlar qanday bo‘lishi kerak?

- Ta’lim jarayoni alohida, mustaqil darslardan tashkil topgani kabi tarbiyaviy soatlar ham yaxlit tarbiyaviy usullar, ta’sirchan vositalar yordamida amalga oshiriladi.
- Sinf rahbari ushbu tadbirlarni o‘tkazishga doir aniq ish rejasiga ega bo‘lishlari lozim.

Bugungi shiddatli davr barchamizdan axloqiy va ma’naviy jihatdan tarbiyaviy ishlarni yanada kuchaytirish lozimligini talab etmoqda. Ma’naviyat yo‘q ekan, inson ongli ijtimoiy shaxs bo‘la olmaydi. Shuning uchun ham sinf rahbarlari va butun o‘qituvchilar jamoasi oldida o‘quvchilarga milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida hayot kechirishni o‘rgatishdek muhim vazifa turadi. Hozirgi globallashuv jarayonlari kuchaygan, turli g‘oyalar o‘rtasidagi kurash keskinlashgan, “ommaviy madaniyat” xurujlari butun dunyoga tarqalib borayotgan, internet tarmog‘i orqali uzatilayotgan buzg‘unchi axborotlar inson qalbi va ongini o‘ziga qaram qilishga urinayotgan tahlikali zamonda kelajagimiz bo‘lgan yosh avlodni hayotga tayyorlashning samarali shakl va uslublarini izlash davlat siyosati darajasidagi masalaga aylangan.

Tarbiyaviy ishlarni davr talabiga javob beradigan holga keltirish uchun tarbiyaning asosi bo‘lgan barcha g‘oyalar qaytadan ko‘rib chiqilishi, asosiy e’tibor bola shaxsiga qaratilishi, yillar davomida to‘plangan ijobiy tajribadan unumli foydalanish zarurligini taqozo etadi. Inson shaxsining kamol topishi esa juda murakkab va uzluksiz jarayon davomida shakllanadi. Uning tarbiyasiga ota-onasi, maktab, mahalla, do‘stlari, jamoat tashkilotlari, atrof-muhit, internet, ommaviy axborot vositalari, san’at, adabiyot, tabiat va hokazolar bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shuning uchun ham barcha sinf rahbarlari o‘z tarbiyaviy faoliyatlarida ana shu mezonlarni hisobga olishlari shart.

Tarbiyaviy soatlar o‘quvchilarda shakllangan tayanch kompetensiyalarni amaliyotga tadbiq etish maydoni hisoblanadi. To‘g‘ri tashkil etilgan tarbiyaviy soatlar o‘quvchilarda fanlar orqali shakllangan tayanch kompetensiyalarni ijtimoiy hayotda tadbiq eta olishlari uchun imkoniyat yaratib beradi.

O‘quvchilarda hulq-odob madaniyatiga rioya qilish, fikrini erkin ifodalash, notiqlik qobiliyatini yuksaltirish, axborotlardan to‘g‘ri va samarali foydalanish, shu bilan birga bu boradagi xalqaro hamda milliy qonunchilik qoidalariga rioya qilishni tarbiyalash tarbiyaviy soatlarning asosiy maqsadlaridan birdir. Shuningdek, tarbiyaviy soatlar orqali o‘quvchilarda

to'g'ri kasb tanlash, kitobxonlik madaniyatini shakllantirish, bo'sh vaqtini to'g'ri taqsimlash, o'z iqtidorini rivojlantirish uchun turli to'garaklarni to'g'ri tanlash, tayyor ish joylarida ishlash emas, balki o'zi ish joylarni yaratishi kabi qobiliyatlar shakllantiriladi.

Tarbiyaviy soat dasturlari oddiydan murakkablikka tamoyili asosida shakllantirilgan bo'lib, quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Vatanparvarlik; axloqiy, huquqiy, jismoniy, gigienik, ekologik hamda estetik tarbiya shuningdek, o'quvchilarni to'g'ri kasb tanlashga yo'naltiradi. Tarbiyaviy soatlarning mazkur yo'nalishlari O'zbekiston Respublikasida ta'limning uzluksizligi, uzviyligi, o'quvchi shaxsi va qiziqishlari ustuvorligidan kelib chiqib, ularda yosh xususiyatlariga mos ravishda quyidagi tayanch kompetensiyalar shakllantiriladi.

Kommunikativ kompetensiya — ijtimoiy vaziyatlarda ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o'zaro muloqotga kirisha olishni, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilishni, ijtimoiy moslashuvchanlikni, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi — media manbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olishni, saralashni, qayta ishlashni, saqlashni, ulardan samarali foydalana olishni, ularning xavfsizligini ta'minlashni, media madaniyatga ega bo'lish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi — doimiy ravishda o'z-o'zini jismoniy, ma'naviy, ruhiy, intellektual va kreativ rivojlantirish, kamolotga intilish, hayoti davomida mustaqil o'qib-o'rganish, kognitivlik ko'nikmalarini va hayotiy tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o'z xatti-harakatini muqobil baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko'nikmalarini egallashni nazarda tutadi.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi — jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish, o'zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish, mehnat va fuqarolik munosabatlarida muomala va huquqiy madaniyatga ega bo'lish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Milliy va umummadaniy kompetensiya — vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e'tiqodli bo'lish, badiiy va san'at asarlarini tushunish, orasta kiyinish, madaniy qoidalarga va sog'lom turmush tarziga amal qilish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi — aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy va iqtisodiy rejalarni tuza olish, kundalik faoliyatda turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy olish, inson mehnatini yengillashtiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan, qulay shart-sharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan foydalana olish layoqatlarini shakllantirishni nazarda tutadi.

Shuningdek, mazkur kompetensiyalar har bir tarbiyaviy soatning mazmunidan kelib chiqqan holda shakllantiriladi.

Umumta'lim maktablarining 1-11-sinf o'quvchilari uchun tuzilgan "Tarbiyaviy soatlar uchun namunaviy mavzular rejası" mazmunan tarbiyaviy-axloqiy hislatlarni shakllantirish bilan bir qatorda yurtimizda nishonlanadigan umumxalq bayramlari va muhim tarixiy sanalar asosida tuzildi. Bundan tashqari mazkur rejada fan oyliklari davomida o'quvchilar uchun tarbiyaviy dars soatlarini o'tishda nimalarga e'tibor berish kerakligi e'tiborga olingan.

Mazkur dastur va qo'llanmada bugungi kunda sinf rabarlari uchun amaliy va uslubiy yordam sifatida Respublika Ta'lim markazi mutaxassislari va amaliyotchilar hamkorligida "Tarbiyaviy soat"larning mashg'ulot ishlanmalari tavsiya etiladi.

"Tarbiyaviy soat"lar rejasidagi 8 soatlik "Yo'l harakati qoidaları"ga doir mavzular dasturi va dars ishlanmalari mazkur qo'llanmada aks ettirilmagan.

Umumta'lim maktablarining 5-sinf o'quvchilari uchun ishlab chiqilgan "Tarbiyaviy soat" mashg'ulot ishlanmalarida mazmunan o'quvchilarda tarbiyaviy-axloqiy xislatlarni shakllantirish va mustahkamlash maqsadida donolar hikmatlariga va milliy qadriyatlarimizga hurmat, vatanparvarlik, insonparvarlik, jismoniy tarbiya, shaxsiy gigiyena, ozodalik, kiyinish odobi, bola huquqlari, tabiatni asrash, iqtisodiy tarbiya, salomlashish va muomala odobi, kitobni sevish kabilar bilan bir qatorda yurtimizda o'tkaziladigan umumxalq bayramlari va muhim sanalarni nishonlashda nimalarga e'tibor berish lozimligi to'g'risida tavsiyalar berilgan.

Tarbiyaviy soatlarni quyidagi tartibda tashkil qilish mumkin:

Kun shiori:

- I. Kirish;
- II. Asosiy qism: hikoya, suhbat, ma'ruza, guruhlarda ishlash;
- III. Yakuniy qism.

Tarbiyaviy soatlarda foydalanish uchun mavzuga doir adabiyotlar ko'rgazmasi tashkil etiladi. Jarayonni ochiq muloqot, davra suhbatı, bahs-munozara, treninglar va boshqa har xil noan'anaviy tarzda tashkil etish mumkin.

“Tasdiqlayman”
Maktab direktori: _____

“Tarbiyaviy soat” mashg‘ulotlarining o‘quv-mavzu rejasi
6-SINF

№	O‘tiladigan mavzular	Soat
1	O‘zbekiston –vatanim manim.	1
2	Yo‘l belgilarining turlari (Yo‘l harakati qoidalari)	1
3	Yurtim jamoli.	1
4	Ustozlar bizning faxrimiz (1-oktabr – O‘qituvchilar va murabbiylar kuni munosabati bilan).	1
5	Gaz va elektr manbaini tejash.	1
6	Bir og‘iz shirin so‘z (Filologiya fanlari oyligi doirasida). Jamoat joylarida telefondan foydalanish.	1
7	Ko‘cha va yo‘llarning qatnov qismidagi chiziqlar (Yo‘l harakati qoidalari).	1
8	Ona tilim – mening iftixorim! (“Davlat tili haqida”gi Qonun qabul qilingan kun munosabati bilan).	1
9	Velosipedda harakatlanish (Yo‘l harakati qoidalari).	1
10	Bag‘rikenglik.	
11	Davlatimiz bayrog‘i (18-noyabr - Davlat bayrog‘i qabul qilingan kun munosabati bilan).	1
12	Temir yo‘l kesishuvlaridagi harakat (Yo‘l harakati qoidalari).	1
13	8-dekabr – O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilingan kun.	1
14	Milliy iftixor tuyg‘usi (10-dekabr - Davlat madhiyasi qabul qilingan kun munosabati bilan).	1
15	Transport vositalarining to‘xtash yo‘li (Yo‘l harakati qoidalari).	1
16	Yangi yilda yangi orzular (Yangi yil bayrami yaqinlashishi munosabati bilan).	1
17	Mardlar qo‘riqlaydi vatanni (14-yanvar – Vatan himoyachilari kuni munosabati bilan).	1
18	Mening mahallamda yashash yaxshi (Tarix fani oyligi doirasida).	1
19	O‘quvchilarning yo‘l transport hodisasi ro‘y bergandagi vazifalari (Yo‘l harakati qoidalari).	1
20	Salomatlik va shaxsiy gigiena	1
21	Barkamol avlod orzusi (Matematika, informatika fanlari oyligi doirasida).	1
22	Olamni mahliyo aylagan diyor! (O‘zbekiston BMTga qabul qilingan kunga bag‘ishlanadi)	1
23	Tabiat va biz (Fizika, biologiya fanlari oyligi doirasida).	1
24	Onalarni ardoqlab (8-mart – Xotin-qizlar kuni munosabati bilan).	1
25	Suvni tejang - u hayot manbai.	1
26	Umrboqiy qadriyatlar (21-mart – Navro‘z bayrami munosabati bilan).	1
27	Amir Temur buyuk sarkarda va davlat arbobi. (Amir Temur tavallud topgan kun munosabati bilan).	1
28	Mehnatdan kelsa boylik – turmush bo‘lar chiroylik (Tasviriy san‘at, musiqa, mehnat fan oyliklari doirasida).	1
29	Yurtimiz favvorolari (1-may favvoralar kuni munosabati bilan).	1
30	Tarixiy xotirasiz kelajak bo‘lmaydi (Xotira va qadrlash kuni oldidan).	1
31	Til bilmoq, el bilmoq (Xorijiy tillar fanlari oyligi doirasida).	1
32	Jarohatlanganda birinchi tibbiy yordam ko‘rsatish (Yo‘l harakati qoidalari).	2
33	Men yoqtirgan kitob.	1

1-MAVZU: O'zbekiston-Vatanim manim!

Maqsad: O'quvchilarga Vatan, ona-yurt, mustaqillik haqida tushuncha berish

Jihoz: Mavzuga doir turli rasmlar va she'rlar

Kun shiori: Jonajon O'zbekistonim manku bo'l omon

Tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: televizor, radiyo, telefon orqali berilgan xabarlarni gapirib bera olish.

O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasi: kattalarni hurmat qilish, ularning nasihatiga amal qilish, jamoat joylarga o'zini tuta bilish.

Milliy va umummadaniy kompetensiyasi: milliy bayramlarni, milliy qadriyatlarni, o'zi yashab turgan tarixiy obidalarni bilish va bir-biridan farqlash.

Doskada:

O, sen Vatan, kindik qoni tomgan joy
Seni so'rmay, ko'rmay bo'lurmi?
Ko'z ko'rgani yoshu qarining –
Ona bag'rin sevmay bo'lurmi?

Abdulla Oripov

“O'zbekiston Respublikasida demokratiya umuminsoniy prinsiplarga asoslanadi, ularga ko'ra inson, uning hayoti, erkinligi, sha'ni, qadr-qimmati va boshqa daxlsiz huquqlari oliy qadriyat hisoblanadi”. O'zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi. 13-modda.

Bu-mustaqil, demokratik, huquqiy davlatdir. Bu insonparvarlik qoidalariga asoslangan, millati, dini, ijtimoiy ahvoli, siyosiy e'tiqodlaridan qat'i nazar fuqarolarining huquqlari va erkinliklarini ta'minlab beradigan davlatdir.

O'zbekiston zaminida mavjud bo'lgan boyliklarga ega davlatlar jahon xaritasida ko'p emas. O'zbekiston o'z yer osti boyliklari bilan haqli suratda faxrlanadi- bu yerda mashhur Mendeleev davriy sistemasining deyarli barcha elementlari topilgan. Oltin zaxiralari bo'yicha O'zbekiston dunyoda 4-o'rinda, uni qazib olish bo'yicha 7-o'rinda, mis zaxiralari bo'yicha 10-11-o'rinda, uran zaxirasi bo'yicha 7-8-o'rinda turadi.

Zar unadi tuproqlarida,
Hayot kular quchoqlarida,
Jannat oqar gulbog'larida,
Biling, bu yurt O'zbekistondir!
Dillarida duolari bor,
Daholari, donolari bor,
Kelajakka nidolari bor,
Biling, bu yurt O'zbekistondir!

Ha, shoir aytganidek, ona – yurtimiz O'zbekistonimiz Olloh nazari tushgan jannatmakon yurtdir. Mustaqillikka erishganimizdan so'ng, yurtboshimiz tomonidan milliy istiqlol mafkurasining asosiy g'oyalaridan biri Vatan ravnaqi edi. Vatan ravnaqi yo'lida misli ko'rilmagan darajada yurtboshimiz me'morchiligi asosida ishlar qilindiki, ularni sanab adog'iga yetolmaymiz, bu ishlar, rivojlanishlar hammasi yurt uchun va insonlar manfaati uchun qilinayotgan o'zgarishlardir. Respublikamiz poytaxtidan tortib, chekka qishloqlarida ham bugungi taraqqiyot o'zgarish, yuksalish, obodonlashtirishni ko'ramiz.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning 2019-yil 19-martdagi videoselektrodagi ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalaridagi ishlarni yangi tizim asosida yo'lga qo'yish bo'yicha ilgari surgan

5 TA MUHAM TASHABBUS:

- 1** Yoshlarning musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr va san'atning boshqa turlariga qiziqishlarini oshirishga, iste'dodini yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.
- 2** Yoshlarni jismoniy chiniqtirish, ularning sport sohasida qobiliyatini namoyon qilishlari uchun zarur sharoitlar yaratishga yo'naltirilgan.
- 3** Aholi va yoshlar o'rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etishga qaratilgan.
- 4** Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ular o'rtasida kitobxonlikni keng targ'ib qilish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etishga yo'naltirilgan.
- 5** Xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash masalalarini nazarda tutadi.

Topshiriq: Bayram munosabati bo'lganligi uchun ko'tarinki, kayfiyat ila o'quvchilardan ona-yurtimiz O'zbekistonimizni madh etuvchi she'r va qo'shiqlardan bahramand bo'linadi.

IV. O'quvchilarni rag'batlantirish.

V. O'quvchilarni baholash.

VI. Uyga vazifa: mavzuni o'rganish.

MMIBDO':

Sinf rahbar:

2-MAVZU: Yo'l belgilarining turlari (Yo'l harakati qoidalarini)!

Maqsad: Yo'l belgilarini haqida tushuncha berish

Jihoz: Mavzuga doir turli rasmlar va she'rlar

Kun shiori: Yo'l belgilarini o'rganamiz

Tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: televizor, radiyo, telefon orqali berilgan xabarlarni gapirib bera olish.

O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasi: kattalarni hurmat qilish, ularning nasihatiga amal qilish, jamoat joylarga o'zini tuta bilish.

Milliy va umummadaniy kompetensiyasi: milliy bayramlarni, milliy qadriyatlarni, o'zi yashab turgan tarixiy obidalarni bilish va bir-biridan farqlash.

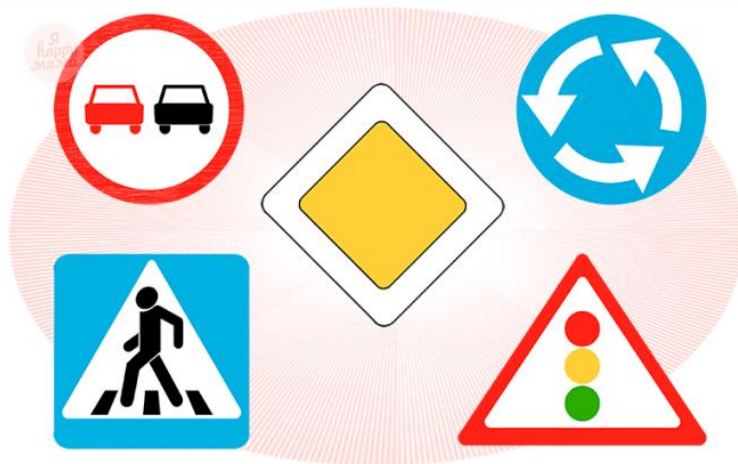
O'qituvchi:

Yo'l belgilari — haydovchilar, piyodalar, yo'lovchilar, yo'l ta'mirlovchilar, chorva mollarini haydab boruvchilarning avtomobil yo'llari va shahar ko'chalarida harakatlanishini tartibga solish, ularni xavfli uchastkalar haqida ogohlantirish uchun tegishli joylarga osib qo'yiladigan shartli belgilar. Yo'llarda harakatlanishni tartibga solishga ilgaridan harakat qilingan. Otaravalar va izvoslar o'rnini avtomobillar va b. transport vositalari egallay borgan sari qoidalar, ulardagi belgilar ham takomillashib bordi. Yo'l belgilaridagi grafiklar, texnik tafsilotlar 1968 y.da Venada o'tkazilgan "Yo'l belgilari va signallari haqidagi konvensiya" hamda bu konvensiyani to'ldiruvchi Yevropa kelishuvi (1971, Jeneva) talablariga ko'ra ishlab chiqildi.

O'zbekiston Respublikasida 2001 y.da xalqaro me'yorlar asosida, mahalliy sharoitlarni hisobga olgan holda yangi "Yo'l harakati qoidalarini" ishlab chiqildi.

Bu qoidalarga Y.b.ning quyidagi asosiy 4 ta: ogohlantiruvchi, imtiyoz, taqiqlovchi, buyuruvchi guruhi va undan tashqari axborot-ishora, servis, qo'shimcha axborot belgilari kiritilgan.

Ogohlantiruvchi belgilar — yo'l harakati qatnashchilariga yo'lning harakatlanishda vaziyatga qarab chora ko'rishni talab qiladigan xavfli qismlarining joylashuvi hamda ularning xususiyatlari to'g'risida ma'lumot berish uchun qo'llaniladi. Imtiyoz belgilari — chorrahalarda, alohida joylashgan qatnov qismlari kesishgan joylarda, shuningdek yo'lning tor qismida yo'l harakati qatnashchilarining harakatlanish navbatini belgilash uchun qo'llaniladi. Taqiqlovchi belgilar — yo'l harakatiga ma'lum cheklashlar kiritish yoki ularni bekor qilish uchun qo'llaniladi. Buyuruvchi belgilar — transport vositalariga ko'rsatilgan yo'nalishda yoki faqat ma'lum yo'nalishlarda harakatlanishlari lozimligini buyuradi.

Axborot-ishora belgilari — harakat qatnashchilariga yoʻldagi harakat tartibi xususiyatlari hamda aholi yashaydigan joylar va manzillarning joylashuvi haqida maʼlumot berish uchun qoʻllaniladi. Servis belgilari — transport vositalari, yoʻlovchilar va haydovchilarga xizmat koʻrsatish joylari xaqida maʼlumot berish uchun qoʻllaniladi. Qoʻshimcha axborot belgilari — ular bilan birgalikda qoʻllanilgan belgilarga aniqlik kiritish yoki ularning taʼsirini cheklash uchun qoʻllaniladi.

Barcha belgilar qorongʻi paytlarda yoritilib turiladigan boʻlishi yoki kamida 100 metr naridan koʻrishga imkon beradigan materiallar bilan qoplanishi lozim.

IV. Oʻquvchilarni ragʻbatlantirish.

V. Oʻquvchilarni baholash.

VI. Uyga vazifa: mavzuni oʻrganish.

MMIBDOʻ:

Sinf rahbar:

3-mavzu: Yurtim jamoli

Kun shiori: “**Tabiatni asragan odam – o`zini, oilasini va yurtini asragan bo`ladi**”.

Maqsad: O`quvchilarda vatanparvarlikni singdirish, ona-yurtimiz O`zbekistonimizni asrab-avaylashni, tabiatga bo`lgan mehrimizni yanada rivojlantirish lozim ekanligini uqtirish.

Natija: O`quvchilarning erkin fikrlashi, tassurotlari va olgan xulosasi.

Kommunikativ kompetensiya — muloqotda muomala madaniyatiga amal qilishni, ijtimoiy moslashuvchanlikni, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish layoqatlarini shakllantiradi

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi —media madaniyatga ega bo`lish layoqatlarini shakllantiradi

Foydalanadigan ko`rgazmali qurollar: shiorlar, plakatlar, devoriy gazetalar, slaydlar, tarqatma materiallar, bayromona holat.

Doskada: “Insonni ona dunyoga keltirib tarbiyalasa, tabiat-voyaga yetkazadi”.

O`qituvchi:

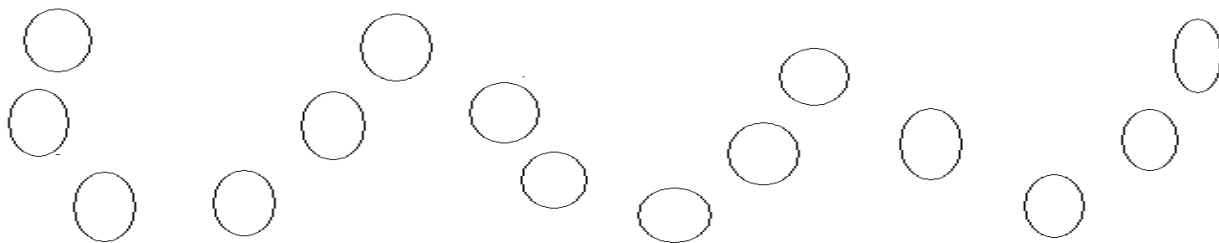
Inson tabiatga, o`zini o`rab olgan muhitga nisbatan o`z munosabatini o`zgartirishi, tabiat qonunlarini bilishi, organishi va ular asosida hayotini rivojlantirishi shart. Tabiat qonunlariga mos keladigan hayot yo`llarini ishlab chiqish kerak. Aks holda inson va jamiyat katta tabiiy ofatlarning kelib chiqishiga sababchi bo`ladi va shu ofatlardan halok bo`ladi.

Bir necha million yillar davomida bunyod bo`lgan koinotning tabiiy ko`rinishi keyingi 10-15 yil ichida juda og`ir holatga tushdi.

Havo buzildi, ifloslandi. Jumladan, tuproq zaharli moddalar bois “jarohatlandi”, suvlar turli moddalar bilan ifloslandi va hokazo. Bu holatlar inson salomatligiga salbiy ta`sir qila boshladi.

Inson onadan tug`ilib, dunyoga kelgan chog`idanoq, tabiat ehsonidan bahramand bo`ladi. Ilk bor havodan to`yib nafas oladi. Odamzod o`sib-unishi uchun oziq-ovqat, suv, quyosh harorati juda zarur bo`lib, u bularning hammasini tabiatdan oladi. Insonni ona dunyoga keltirib tarbiyalasa, tabiat-voyaga yetkazadi. Shuning uchun uni “Ona-tabiat” deb atashadi. Odamzodning sog`lom bo`lishi uni o`rab olgan atrof-muhitga, tabiatga bog`liq. Tabiat musaffo bo`lsa, odam ham sog`lom, baquvvat bo`ladi.

Topshiriq: Sog`lom hayot sari ,tabiatni asraymiz!

Eslatma: Aylana, yoki to'rtburchak, uchburchak ichiga savol yoziladi, guruhlardan chiqqan o'quvchilar birin-ketin savolga javob beradi, javob berolmagan yo'lda qoladi, javob beradigan o'quvchi marra tomon ketaveradi. (savol – tabiat haqida ko'p javob bergan o'quvchi marra g'olibi bo'ladi)

Izoh: O'qituvchi jarayonni kuzatishda samimiylikka, o'quvchilarning o'zlarini odob-axloq me'yorlariga e'tiborli bo'lishlikka, faollikka, jonkuyarlikka va talabchanlikka, tezkorlikka, ijodkorlikka undab boradi.

IV. O'quvchilarni rag'batlantirish.

V. O'quvchilarni baholash.

VI. Uyga vazifa: mavzuni o'rganish.

MMIBDO':

Sinf rahbar:

4-mavzu: Ustozlar bizning faxrimiz. (1-oktabr – O`qituvchilar va murabbiylar kuni munosabati bilan)

Kun shiori: “Ollah doimo qalbimizni, ma’rifat nurlari bilan bezasin”

Maqsad: O`quvchilarda vatanparvarlikni singdirish, ustozlar qadriga yetib, ularni e’zozlash lozim ekanligini uqtirish.

Natija: O`quvchilarning erkin fikrlashi, tassurotlari va olgan xulosasi.

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi — o‘z xatti-harakatini muqobil baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko‘nikmalarini egallaydi

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi — o‘zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish, unga rioya qilish, mehnat va fuqarolik munosabatlarida muomala va huquqiy madaniyatga ega bo‘lish layoqatlarini shakllantiradi

Milliy va umummadaniy kompetensiya — vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e’tiqodli bo‘lish, va sog‘lom turmush tarziga amal qilish layoqatlarini shakllantiradi

Foydalanadigan ko`rgazmali qurollar: shiorlar, plakatlar, devoriy gazetalar, slaydlar, tarqatma materiallar.

Doskada:

Dedilar, dunyoda asli kim aziz,

Aytdilar, ustozdir, ustoz begumon.

Tag`in aytdilarki, aziz shubhasiz

Ustozin qadriga yetolgan Inson.

Abdulla Oripov

O`qituvchi:

Bir umr sizga ta’zimdamiz, aziz ustozlar!

Doim e’zozdasiz, qalbi daryolar,

Ziyo tarqatasiz, har on, har soniyada,

Hech charchamang, aziz muallimlar!

Respublikamizda ta’lim-tarbiya sifatini oshirishda juda ko‘plab ta’lim fidoyilari jonbozlik qilib kelmoqda. Bizning maqsadimiz esa mana shunday fidoyilarni keng ommaga tanishtirish ularning ishlarini yoshlarimizga ibrat qilib ko’rsatish. „Har kuni, har soatda fidoiy bo‘lish, o‘zini tomchi va tomchi, zarrama-zarra buyuk maqsadlar sari charchamay, toliqmay tinimsiz safarbar etib borish, bu fazilatni doimiy, kundalik faoliyat mezoniga aylantirish-haqiqiy qahramonlik aslida mana shu“.

O`qituvchilik kasbi ana shunday haqiqiy qahramonlikni taqazo etadi. Biz sizni Respublikamizda faoliyat olib borayotgan o`z fanining qahramonlari bilan tanishtiramiz. Shu o`rinda o`quvchilarga bir qancha fidoyi ustozlar haqida so`zlab berish. **Ta’lim tizimidagi “O‘zbekiston Qahramoni” unvoni sovrindorlari bizning faxrimiz va g`ururimiz, ulardek bo`lish esa orzuimiz.**

Ta'lim yulduzlari biz pedagoglarga ibratdir. Buyuk qomusiy olim Abu Rayhon Beruniydan: Siz qanday qilib shunday ilmga erishdingiz?- deb so'rashganida, alloma kamtarlik bilan shunday javob bergan ekan:

Savol beruvchi til, biluvchi qalb, mening qobiliyatimni topa olgan va iqtidorimni anglagan sabrli muallim mehnatiga tasanno.

Ulug' bobomizning bu tariqa ustoz xizmatini alohida e'tirof etganligi bejiz emas. Zero, Sharq ta'lim tizimining mazkur ilg'or usuli yevropolik tadqiqotchilar tomonidan ham ibratli tajriba sifatida baholangan edi.

Hamma ustozlarga sog'lik, uzoq-umr tilab, shunday niyat qilamiz-
“... Yursam deyman shu tabarruk izingizdan ustozlar”.

Topshiriq: Har bir maktabning faxrli va keksa avlod vakillari bo'ladi, o'quvchilar ularga atab dil izohlarini taqdim etadilar. Bunda o'quvchilarning so'z boyligi va adabiyotga ixlosi kuzatiladi. **Izoh:** O'qituvchi jarayonni kuzatishda samimiylikka, o'quvchilarning o'zlarini odob-axloq me'yorlariga e'tiborli bo'lishlikka, faollikka, jonkuyarlikka va talabchanlikka, tezkorlikka, ijodkorlikka undab boradi.

IV. O'quvchilarni rag'batlantirish.

V. O'quvchilarni baholash.

VI. Uyga vazifa: mavzuni o'rganish.

MMIBDO':

Sinf rahbar:

5-mavzu: Gaz va elektr manbaini tejash.

Kun shiori: “Gaz va elektr manbaida kerakli holda foydalaning, keraksiz holda esa, o`chirib qo`ying-bu oilamizga ham, davlatimizga ham foyda ”

Maqsad: O`quvchilarda vatanparvarlikni singdirish, ona-yurtimiz O`zbekistonning noyob yonilg`i-energetika resurslarini tejab ishlatish lozim ekanligini uqtirish .

Natija: O`quvchilarning erkin fikrlashi, tassurotlari va olgan xulosasi.

Kommunikativ kompetensiya — muloqotda muomala madaniyatiga amal qilishni, ijtimoiy moslashuvchanlikni, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish layoqatlarini shakllantiradi

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi —media madaniyatga ega bo`lish layoqatlarini shakllantiradi

Foydalanadigan ko`rgazmali qurollar: shiorlar, plakatlar, devoriy gazetalar, slaydlar, tarqatma materiallar.

Doskada:

“O`zbekiston noyob yonilg`i-energetika resurslariga ega davlat”

O`qituvchi:

Ko`p asrlar muqaddam Yunonistonning Del`fa qishlog`ida g`alati bir voqea yuz beradi. Bir cho`pon qo`ylarga g`alati ta`sir qiladigan, odamlarni g`o`ldiratib, gapirolmaydigan qilib qo`yishga qodir, mast qiluvchi allanimaningdir yerdan jimir-jimir ko`tarilayotganini payqab qoladi. Yunonlar bu joyda biror ma`budning ruhi bo`lsa kerak, deb o`sha yerga ibodatxona ham bunyod etishadi. Bu “ruh” aslida tabiiy gazning o`zi edi.

Bugungi kunda bizga gazning uch turi ma`lum: bular-tabiiy, ko`mir va suv gazlardir.

Mutaxassislar baholashicha, O`zbekistonning yer ostida juda katta neft va gaz qatlamlari bor”.

Neft va gaz mavjud bo`lgan beshta asosiy mintaqani ajratib ko`rsatish mumkin. Bular: Ustyurt, Buxoro-Xiva, Janubiy-G`arbiy Hisor, Surxondaryo, Farg`ona mintaqalaridir.

Eng yirik gaz konlari Janubiy-G`arbiy Hisor va Buxoro-Xiva neft va gazli mintaqalarida joylashgan bo`lib, bular Sho`rtan va Muborak guruhlariga kiruvchi konlardir.

Elektr energiyani bizga yetkazib beruvchi bir qancha GES va GRESlar faoliyat yuritmoqda.

Bizning vazifamiz va burchimiz bizga xizmat ko`rsatayotgan, yorug`lik va issiqlik berayotgan gaz va energiyani avaylab-asrash. Ulardan tejamkorlik yo`lida oqilona foydalanish va to`lovlarni o`z vaqtida to`lash.

Topshiriq: “FSMU” texnologiyasi

Texnologiyaning maqsadi:

Ushbu texnologiya o`quvchilarni tarqatilgan oddiy qog`ozga o`z fikrlarini aniq va qisqa holatda ifoda etib, tasdiqlovchi dalillar yoki inkor etuvchi fikrlarni bayon etishga yordam beradi.

Mashg`ulotni o`tkazish tartibi:

O`qituvchi har bir o`quvchiga FSMU texnologiyasining to`rt bosqichi yozilgan qog`oz varaqlarini tarqatadi va yakka tartibda ularni to`ldirishni iltimos qiladi. Bu yerda:

F- fikringizni bayon eting;

S- fikringiz bayoniga sabab ko`rsating;

M- ko`rsatgan sababingizni asoslovchi misol keltiring;

U- fikringizni umumlashtiring.

O`qituvchi o`quvchilar bilan bahs mavzusini belgilab oladi;

Yakka tartibdagi ish tugagach, o`quvchilar kichik guruhlariga ajratiladi va o`qituvchi kichik guruhlariga FSMU texnologiyasining to`rt bosqichi yozilgan katta formatdagi qog`ozlarni tarqatadi;

Kichik guruhlariga har birlari yozgan qog`ozlardagi fikr va dalillarni katta formatda umumlashtirgan holda to`rt bosqich bo`yicha yozishlari taklif etiladi;

O`qituvchi kichik guruhlarining yozgan fikrlarini jamoa o`rtasida himoya qilishlarini so`raydi;

Mashg`ulot o`qituvchi tomonidan muammo bo`yicha bildirilgan fikrlarni umumlashtirish bilan yakunlanadi.

Tarqatma materialning taxminiy nusxasi

Topshiriq quyidagicha: "Gaz va energiya" mavzusi bo`yicha fikrlaringizni bayon eting:

F-

S-

M-

U-

Izoh: O`qituvchi jarayonni kuzatishda samimiylikka, o`quvchilarning o`zlarini odob-axloq me`yorlariga e`tiborli bo`lishlikka, faollikka, jonkuyarlikka va talabchanlikka, tezkorlikka, ijodkorlikka undab boradi.

IV. O`quvchilarni rag`batlantirish.

V. O`quvchilarni baholash.

VI. Uyga vazifa: mavzuni o`rganish.

MMIBDO`:

Sinf rahbar:

**Ushbu tarbiyaviy soatni to`liq olishni
istaysizmi? Unda biz bilan bog`laning.
Biz bilan bog`laning va tarbiyaviy
soatni yuklab oling!**

**BIZ BILAN BOG`LANISH
Telegram: @Lider_Admin
Telefon: +998(99)005-22-44
Agar telefongan javob bera olmasak telegram
orqali bog`laning.**